

JEŠTĚDSKÁ AKADEMIE, kniha první

Kašpar a Ještidlo

Markéta Chaloupková

1. kapitola

Datlové jsou opravdu nebezpeční. Tedy pokud jste hmyz. Pro lidi samozřejmě nebezpeční nejsou, takže se jich nemusíte bát. Že nevíte, co je to datel? To je přece takový ten černý pták, který má tak červenou hlavičku, že to vypadá, jako by nosil čepici. Šplhá po stromech a vyžírá z nich různé dřevo-žravé brouky. Nepohrdne ale ani mravenci nebo housenkou. A protože umí tak dobře chodit po kmenech stromů, říká se mu šplhavec. Je to takový pan doktor stromů. Určitě už jste někdy slyšeli nějaký strom naříkat: „Pane doktore, mám tady takovou neodbytnou rodinku lýkožroutů, strašně mě svědí, jak mě koušou. Nemohl byste mě jich zbavit?“ Že jste ještě neslyšeli mluvit strom? Máte pravdu. Stromy mluví jenom v pohádkách, ale až budete někdy venku, bude foukat vítr a na stromech bude švelit listí, zavřete na okamžik oči a zaposlouchejte se. Určitě mi dáte za pravdu, že to zní, jako by ty stromy mluvily.

Každopádně takhle knížky není o datlech ani o stromech. Je o hmyzím klukovi, který se jmenuje Kašpar Hmyzátko z Ještědic, o jeho kamarádech, o zajímavých věcech, které objevuje a dobrodružstvích, která prožívá.

Ještědice? Že vám to slovo něco říká? Jak by také ne. V naší zemi je totiž hora, která se jmenuje Ještěd. A právě na jejím úpatí – úpatí znamená zkrátka dole, tam, kde ta hora začíná – jsou Ještědice. Vy je asi neznáte, protože je to hmyzí vesnice a je asi tak velká, jako hrací koberec ve vašem pokojíku. Na samém kraji Ještědic žije v dutině stromu, kterou vytvořil datel, celá hmyzí rodina. Takže i když jsou ti datlové nebezpeční, vidíte, že se k něčemu hodí. Můžou vám tím svým klováním postavit dům.

„Za chvíli bude oběd,“ ozvala se maminka ze spižírny. Hledala tam něco dobrého na zub – ne na zub ne, hmyz přece nemá zuby – zkrátka něco, co by si mohli dát k jídlu.

„Děda je zase v tunelu?“ zeptala se Jizerka.

„Kde jinde?“ odpověděl Kašpar. „Já tam pro něj dojdu. Jsem už stejně celý rozlámaný z toho sezení.“

Dědeček se jmenoval Dubák zkrátka proto, že se narodil na dubu. Ten dub už dávno nestál a on teď žil se svou rodinou v malé dutině statného smrku. Dědeček už toho za svůj dlouhý život hodně zažil a chtěl, aby byli všichni v bezpečí, kdyby nějakého datla napadlo přiletět se podívat, jestli zrovna v této dutině není něco k snědku. A tak jejich příbytek neustále vylepšoval. Udělal v něm dlouhou úzkou chodbu, do které mohli utéct v případě ohrožení. Kromě hlavní místnosti, ve které žili a této chodby, mělo jejich obydlí v dutině stromu ještě tři ložnice, opatřené pořádnými dveřmi, které dědeček objednal přímo v mraveništi a které mravenec Šikula vyrobil z pevných šlupek velikého kaštanu. A také tam měli spižírnu plnou nejrůznějších dobrot. Popravdě řečeno část z nich tvořily nejrůznější drobečky, které upadly na zem panu Vlasákovi, který obsluhoval lanovku na Ještěd.

Ne že by byl pan Bedřich Vlasák čuník, který by drobil jako nějaké malé dítě. To zase ne. Jen měl opravdu rád sušenky. A sušenky zkrátka drobí asi proto, že jsou takové suché. Rozdrobí se, ať chcete nebo ne.

Kašpar s Jizerkou a svými dalšími sourozenci, bratrem Bučákem a sestrou Dubinou, létali kontrolovat, co měl pan Vlasák zrovna k svačině, pravidelně a rádi. Díky němu si mohli pochutnat nejen na drobečcích sušenek, ale kolikrát si mohli dát i ovoce, které u nás běžně neroste. Třeba takový banán. Ve šlupce pro ně vždycky kousek zbyl. Často našli také sladounké ohryzky jablek nebo kůrky pizzy, které pan Vlasák zásadně nedojídal a občas se mu zakutálela na zem třeba i

hrozinka nebo kousek oříšku. Možná vám to připadá divné sbírat něco, co jinému upadlo na zem nebo co nechal, ale když je někdo hmyz, je to úplně normální a v pořádku. A když je někdo hmyz velký asi jako zavírací špendlík, je pro něj taková hrozinka opravdu vydatné jídlo, o které se podělí celá rodina. Je to asi jako by vám někdo dal rohlík, který by byl dlouhý jako vaše noha. Umíte si představit, že byste snědli takový rohlík?

Ale zpátky ke Kašparovi. Ten teď zaklapl obrázkovou knihu, kterou si doposud prohlížel a vyskočil z lavice. Knihu vrátil zpátky na polici a vydal se za dědou. S námahou otevřel těžké dveře. Dveře do tunelu byly totiž obzvlášť silné – bezpečnostní. To znamená, že je jen tak něco rozbít nemohlo. Byly vyrobené z velmi silného kousku kůru. Kašpar se vydal dlouhou chodbou za dědou, který dloubal špičatým kamínkem do dřeva, a rozšiřoval a vylepšoval jejich skrýš. Chodba zatáčela mírně doleva a dědeček z ní chtěl udělat chodbu únikovou – na její konci měl být časem druhý východ, a to pořádný kus od hlavního otvoru, kterým Hmyzátkovi vstupovali do svého obydlí. Maminka se sice bála, že tudy bude táhnout, ale když si vzal děda Dubák něco do hlavy, nikdo s ním nepohnul. Tím myslím, že bylo těžké ho přesvědčit o opaku. A ať už se to mamince líbilo nebo ne, tuhle dutinu objevil nedávno právě děda, když majitel nedaleké zahrady nechal pokácet jejich dub, a mluvit mu do toho nemohla.

Asi vám právě došlo, že Hmyzátkovi jsou v Ještědicích noví a Kašpar to tam ještě moc nezná a nemá tam ani moc kamarádů. Zatím si hraje hlavně se svými sourozenci, ale to se už brzy změní.

Kašpar došel během chvilky k dědovi.

„Á Kašpar!“ usmál se dědeček. „To už bude oběd?“

„Oběd a dort,“ přikývl Kašpar nadšeně. Bučák a Dubina měli totiž narozeniny a Kašpar se těšil, jako by to byly jeho vlastní narozeniny. Po slavnostním obědě, ke kterému měla být hmyzí vajíčka naložená ve sladkém nektaru, je čekal ještě úžasný dort vyrobený z mandle, kousků marcipánu a čokolády. Ale hlavně se chystali na výlet – lanovkou až nahoru na Ještěd.

Vím, že teď máte dvě nebo tři otázky. Co jsou Hmyzátkovi zač? Kolik jich v tom stromě vlastně bydlí a jak se jmenují ti ostatní? A proč má Kašpar takové jméno?

Začnu odzadu. Asi si říkáte, jestli je Kašpar veselá kopa, jestli je to nějaký tajtrdlík a jestli je Kašpar nějaká přezdívka. Víte, co je to přezdívka, že? Pokud se někdo jmenuje Honza Novák, ale říká se mu Hrdina, Hrdina není jeho jméno ale přezdívka. Kašpar se ale opravdu jmenuje Kašpar. Hmyzátkovi mají ve zvyku vybírat jména dvojím způsobem – jejich jména většinou souvisí se jmény stromů, jako třeba v případě dědy Dubáka a Kašparova brášky Bučáka a nebo se jednoduše podívají do mapy. Proto se Kašparovy sestry jmenují Dubina a Jizerka – možná že víte, že Jizerka je osada v Jizerských horách. V případě Kašpara zabloudili tím prstem na názvy ulic a Kašpar to jméno dostal podle Kašparovy ulice. Musím vás ale ujistit, že na něj to jméno sedí. Je to nejen veselá kopa, ale také třeštidlo. Třeštidlo je někdo, kdo má potřeštěné nápady a zní to tak trochu jako slonbidlo. Ale slonbinbidlo je spíš něco jako slon v porcelánu, tedy někdo, kdo je nemotorný, a když jde třeba ven, zakopne o první kámen, rozšlápne mamince na zahradě tu nejhezčí kytku, a přitom si ještě umaže a roztrhne kalhoty. Oproti tomu třeštidlo je spíš někdo, kdo moc nepřemýšlí o tom, co dělá. Něco ho napadne a on to rychle udělá, aniž by si to rozmyslel.

Kašpar všem dokázal, že je opravdové třeštidlo v den, kdy dostal ten bezvadný nápad zaletět prozkoumat svačinu pana Vlasáka, schovanou ve skříňce. Pan Vlasák ho ale do té skříňky nechtěně

zavřel a Kašpar tam strávil sám potmě několik hodin. Hlad neměl, ale nejdříve se tam bál, a pak se začal nudit.

A čeho že se bál? Pan Vlasák má kočku, která se jmenuje Picka. Ne Micka, jak tomu tak u koček bývá, ale Picka. Neptejte se mě proč. Ono je to s těmi jmény stejně legrační. Věřili byste tomu, že má pan Vlasák hlavu holou jako koleno? A přitom se jmenuje Vlasák. Ve skutečnosti ji má ještě holejší, než koleno, protože pan Vlasák je chlupatý jako opice. Popravdě řečeno má tedy na tom koleni mnohem víc chlupů, než kolik má vlasů než na hlavě. Tam nemá nic, ale nosí dlouhé husté vousy.

Pořád odbočuji, že? Vždycky začnu mluvit o jedné věci, pak mě něco napadne a začnu vám vyprávět něco dalšího a vy jste přitom celí zvědaví, co jsou ti Hmyzátkovi vlastně zač.

Tak tedy Hmyzátkovi jsou hmyz. To je jasné. Hmyzu je celá řada: brouci, berušky, motýli. Hmyz má řadu odborných jmen, která vymysleli už velmi dávno různí učení páni. Ta jména popisují třeba to, jaká má ten hmyz křídla. Samozřejmě existuje i hmyz, který křídla nemá, ale těm křídlatým se říká třeba: rovnokřídlí, blanokřídlí, polokřídlí, síťokřídlí a tak podobně.

Hmyzátkovi patří mezi somáry. Mají dlouhé sosáčky a vypadají tak trochu jako obrovští komáři, se kterými ale jinak nemají nic společného. Patří mezi hmyz, kterému se správně a odporně říká hmyz pohádkový a který žije pouze v Liberci. To je jedno krásné velké město v Čechách. Aby bylo jasno: ne každý hmyz, který žije v Liberci je pohádkový, ale Liberec je jediné místo v Evropě, kde žijí mluvící berušky, motýli, kteří chodí do školy nebo právě somáři jako jsou Hmyzátkovi. (Neříkám ale na světě, aby bylo jasno. Říkám v Evropě. Pohádkový hmyz žije, pokud vím, také v Egyptě a v americkém městě, které se jmenuje Springfield, a snad i ještě někde v Asii.)

Tak tedy všem těmto chytrým tvorečkům se říká hmyz pohádkový, ale to je tak všechno. Nejsou to žádní pohádkokřídlí ani libereckokřídlí. Nic takového neexistuje. Tyhle malé tvory nestačí popsat jen pár větami. Mohla bych o nich napsat celé knihy a možná je i napíšu.

Většina hmyzu žije asi tak rok a dělá jen to, co všechna ostatní zvířata. Snaží se najít něco k snědku a dávají si pozor, aby je přitom žádné jiné zvíře nesežralo. Ovšem pohádkový hmyz, který žije v Liberci, to je něco úplně jiného. Hmyzátkovi k nim rozhodně patří, už jen jejich jméno o tom vypovídá. Somáři bývají velice zvědaví a vzdělaní a zajímají se o všechno, co se kolem nich děje. Rádi čtou knížky a hrají hry a samozřejmě chodí také do školy. O tom vám budu ještě vyprávět.

Ted' vám ale řeknu ještě pár slov o téhle hmyzí rodince. Ve starém smrku jich žije osm. Děda Dubák a babička Tišina. Maminka Jitrava a tatínek Pelousek. A s nimi tam žijí čtyři děti. Ty už znáte. Jmenují se Kašpar, Jizerka, Bučák a Dubina. Babička Tišina a děda Dubák jsou rodiče tatínka Pelouska. Ještědce, ve kterých žijí, nejsou samozřejmě jediná hmyzí vesnice svého druhu v Liberci. Jen na Ještědu samotném je několik desítek dalších vesnic. A mnoho dalších zástupců pohádkového hmyzu žije všude možně po městě. Tím to ale končí. Tohle je unikátní liberecký hmyz. Nenajdete ho nikde jinde v Čechách.

Tak, teď už je znáte.

Pro dnešek toho povídání bylo už asi dost a omlouvám se, pokud to bylo trochu nudné. Musela jsem vám je představit. Příště si ale povíme, jaké to bylo na Ještědu a časem také zavítáme do hmyzí školy. Věřte mi, budete jim závidět.

2. kapitola

„Liberec je neuvěřitelná planeta! Je tak obrovský. Vždycky jsem věděl, že je velký, téměř nekonečný. Je to taková doba, než uletím od jedné zastávky tramvaje ke druhé, a těch zastávek jsou desítky, ale stejně jsem si neuměl představit, že je až takhle velký. Je to úplné moře domů, které snad nikdy nekončí!“ Bučák stál na Ještědu, na vrcholu vysílače a rozhlížel se kolem sebe.

Kašpar byl o celé dva měsíce starší než Bučák s Dubinou, a teď ho opravil. „Liberec není planeta. Planety jsou takové kuličky ve vesmíru, které běhají kolem slunce. Nebo sluncí. Slyšel jsem, že jsou snad i nějaká další slunce a okolo nich obíhají jiné planety. Ta planeta, na které žijeme, se jmenuje Země a je jednou z osmi nebo devíti planet sluneční soustavy, která se nachází v galaxii Mléčná dráha. Galaxie je asi něco jako parkoviště pro slunce, hvězdy a planety.“

„Proč říkáš, že těch planet je osm nebo devět?“ nechápala Dubina.

„Osm větších planet se jmenuje Merkur, Venuše, Země, Mars, Jupiter, Saturn, Uran a Neptun. A pak existuje ještě Pluto a vědci se nemůžou domluvit, jestli je to planeta nebo ne. Některým z nich připadá moc malá, a tak jednou říkají že ne, pak zase že ano a já si nejsem jistý, co říkají teď,“ vysvětloval Kašpar.

„Odkud to všechno víš? Je ti teprve pět a ještě ani nechodíš do školy!“ podíval se na něho Bučák. „To jste se učili ve školce?“

Kašpar se zatvářil důležitě. „Ve skutečnosti už mi bude za pár dní šest měsíců a do školy už brzy půjdu. Tohle je ale něco, na co se díval pan Vlasák v televizi a mě to zaujalo, tak jsem tam zůstal a poslouchal jsem to s ním. Planeta Země má kontinenty. To jsou obří ostrovy, které plavou v moři.“

„Takže Liberec je kontinent?“ chtěla vědět Dubina a zadívala se do dálky. „Ale kde je to moře?“

„Liberec je město a ne kontinent. Město je hodně domů pohromadě a ve srovnání s kontinenty je malé asi jako zrníčko máku na veliké housce. Liberec je jen takové zrníčko máku a ten kontinent, Evropa, kde se nachází, je taková obří houska.“

Dubina byla ještě malá a taková přirovnání nechápala, takže se zamračila. „Zrníčka máku jsou menší než já, včera jsem jich měla pár k svačině. Liberec je rozhodně větší než mák.“

Kašpar protočil panenky, ale v tu chvíli trochu zafoukal vítr a tatínek jim navrhl. „Pojďte, slétneme trochu níž. Takhle v létě je to tu bezpečné, ale nikdy nelétejte až na vrchol vysílače na jaře nebo na podzim. Jednou tu foukal takový vítr, že mě to odfouklo skoro až do Osečné. To je jeden z těch malých bodů na druhé straně Ještědu, tamhle v dálce. Vidíš, že to odtud vypadá jen jako malá tečka, Dubino? A přitom je to městečko plné domů, které jsou podstatně větší než stavba, ze které vyjíždí lanovka na Ještěd a ta je přece obrovská.“

Dubina si to pokoušela srovnat všechno v hlavě. „Liberec je jako zrníčko máku nalepené na housce která se jmenuje kontinent, a ten leží na plechu, který se jmenuje Země?“

„Na kulatém plechu,“ zasmála se Jizerka. „A ten plech leží v domě, který se jmenuje sluneční soustava, který stojí na zahradě jménem galaxie Mléčná dráha. A tohle všechno je jen malý bod na obrovském kopci, který se jmenuje Vesmír.“

„Páni, vesmír musí být obrovský,“ žasl Bučák. „Kde se vlastně vesmír vzal, tati?“

Tatínek Pelousek se zamračil. Na to, že byl hmyz, byl sice neuvěřitelně chytrý, ale tohle nevěděl.

„Podívejte děti,“ zamrmlal rozpačitě. „Tady dole je spousta turistů.“

„A turisté znamenají co?“ napovídala maminka Jitrava.

„Drobky a zbytky,“ zajásala Jizerka.

„A odpadkové koše,“ přidal se Kašpar zasněně.

Vám dětem to asi zní nechutně, ale pro naše hmyzí kamarády to bylo, asi jako kdyby jim rodiče řekli, že je vezmou do cukrárny. No, buďte rádi, že nejste hmyz.

„Když už jsou mi čtyři, tak jsem velká a taky půjdu do školy,“ hlásila se Dubina zase o slovo.

„Jsi trochu malá a trochu velká,“ brzdila ji Jizerka. „Je to relativní. Víš, to znamená oboje dohromady. Znamená to, že jsi větší než mimino naší sousedky paní Popletové, ale jsi třeba o moc menší než tatínek. Nejsi ještě úplně velká, to jen když se srovnáváš s někým ještě menším. A to znamená, že nemůžeš jít do velké školy jako my s Kašparem. Zatím půjdeš jen do školky.“

Dubina se trochu zamračila, ale zvědavost byla silnější, než její zklamání. „Slyšela jsem, že ta škola je ve městě a že se tam jede tramvají. Nebojíš se?“

„Je to škola jenom pro somáry velké aspoň tak, jako jsem já,“ chvástala se Jizerka. „Je na půdě jedné velké staré vily blízko zoologické zahrady. Odtud se tam jede trojkou a trvá to snad celou věčnost. Musíme tam jet velmi brzy ráno, když jsou ještě lidé v tramvaji rozespali, aby si nás nevšimli a něco nám neudělali. Lidé nemají rádi, když jim kolem hlavy lítá hmyz, a proto se v té tramvaji musíme nenápadně schovat pod stropem, blízko dveří. Pojedeme moc a moc dlouho, a pak poletíme do vily, která je secesní.“

Jizerce se to slovo secesní moc líbilo, takže ho ráda používala, i když ve skutečnosti nevěděla, co to znamená. Dokonce tvrdila své kamarádce Divě, že má k svačině kousek secesní housky. Diva se zatvářila důležitě a odpověděla, že secesní housky jedí doma běžně. Asi jí to přišlo lepší než vyvalit oči a říct: „Jo a co to jako je?“

Ve skutečnosti nic jako secesní houska neexistuje. Secese je styl, kterým se například stavěly domy. Pokud někde uvidíte dům, který má věž, je hezky obložený dřevem, má dělená dřevěná okna a okolo nich spousta ozdob, bude to pravděpodobně dům secesní. Třeba ta nová cukrárna u zoologické je rozhodně secesní a všechny domy okolo ní také. A někde tam se v jednom z těch secesních domů nachází škola hmyzu. Nemůžu vám říct, který dům to je, protože majitelé o té škole nevědí a já nechci, aby se o ní dozvěděli. Řeknu vám jen, že je to dům, ve kterém kdysi žil pán, který moc rád cestoval a také sbíral všechno možné. Ten pán už umřel. Možná, že odešel do nebe. Říká se to. A v tom nebeském ráji samozřejmě nepotřebuje ani mikroskop, ani svou sbírku pohledů, ani tisíce jiných zajímavých věcí, kterými zaplnil celý dům. Ten dům zdědila jeho dcera, zdědila znamená něco jako dostala, ale dostat dárky můžete i od někoho, kdo si zvesela vykračuje po téhle planetě. Zdědit znamená, že je dostanete všechno po někom, kdo už si zvesela vykračuje po ráji a nic z těch pokladů tady dole už nepotřebujete. Tak to zdědíte. Zdědit vlastně můžete u brášek svetr nebo kolo, které už mu je malé, když tak o tom přemýšlím, takže to беру zpět. Dědit můžete i po lidech, kteří s vámi bydlí v jednom domě. Každopádně umíte si představit školu, která se nachází na takové fantastické půdě plné pokladů? Probírat by se jimi by asi bavilo i vás. O co zajímavější by to bylo, kdybyste byli malincí a mohli byste létat?

Celá hmyzí rodinka hodovala u odpadkového koše na báječném kousku salámu, který tam vypadl někomu z housky. Hmyzátkovi byli naprostí všežravci – dali si s chutí cokoliv, co našli: ovoce,

zeleninu, maso i pečivo. Ale ještě raději si dali kousek bombónu, který objevili o kousek dál. Dědeček Dubák měl s sebou svůj oblíbený ostrý kamínek, kterým pracoval na tunelu, a teď vzal jiný kousek šterku, který našel o kus dál a začal jím bušit do bombónu stejně tak jako tatínek buší kladívkem do majzlíku, když třeba dělá něco na chalupě. Babička Tišina tam s nimi totiž nebyla a bylo samo sebou, že jí musí kousek bombónu donést. A nejen to – všichni chtěli vzít kousek s sebou na další den. Trvalo to docela dlouho a tatínek s dědečkem nejdříve museli bombón odtáhnout pod odpadkový koš, aby je někdo nezašlápl, a pak se pustili do díla. Bylo jasné, že je po výletě. Tatínek měl chuť jim ještě ukázat interiér – tedy vnitřek – budovy, která sloužila jako restaurace, hotel a vysílač v jednom, ale všichni se báli, že jim ten bombón někdo sebere nebo sní a chtěli zpátky do lanovky.

Tatínek se smutně podíval na stavbu, která vypadala jako obrácený obří trychtýř. Víte, co je to trychtýř? Maminka ho má asi v kuchyni a používá ho, aby nalila do úzkého hrdla láhve třeba pití z hrníčku. Dali jste si ho někdy na hlavu? Pokud ano, tak si asi umíte představit, jak vypadá Ještěd. Nakreslila bych vám ho, jenže z nějakých důvodů se téhle stavbě říká: ta, která se nesmí znázornit. Zní to trochu jako jméno Lorda Voldemorta z Harryho Pottera a opravdu to má spojitost s nějakými tajemnými silami. Aspoň se to tak říká. Ty síly na vás prý v případě, že tohle uděláte, vypustí rozzuřeného psa, který má na krku nějakou tajemnou ochrannou známku a ta mu dává sílu vás opravdu hodně pokousat nebo pokutovat. Ani nevím, co z toho. Pokud tomu nerozumíte, tak si tím nelámejte hlavu. Vždyť to zní jen jako nějaká hloupá legenda. Skoro jako ta o tom dráčkovi, který žije v tajuplné jeskyni někde na úbočí Ještědu a živí se zlobivými broučky a muškami.

Víte, proč takovým věcem nevěřím? Je to poměrně jednoduché. Mušky lítají poměrně rychle, takže je nutné je rychle chytit a zblajznout. Ten drak by určitě neměl čas na to zjišťovat, jestli ty mušky ten den zlobily nebo jaké měl ten který brouček vysvědčení. Takže z logiky věci – logika znamená, že o něčem opravdu rozumně a pořádně přemýšlíte – je to nesmysl. Jsem si dost jistá tím, že se ten dráček ve skutečnosti živí něčím úplně jiným.

Ale prosím vás, dobře mě poslouchejte. Řekla jsem dráček a ne drak. Ne že se kvůli němu budete bát jít na Ještěd! Je prý velký asi jako bota. Ještěd je opravdu tajemná hora plná tvorů, o kterých jste asi neměli doposud ani tušení. A nejsou to jen podivuhodná zvířata nebo vzdělaný hmyz. Někde tam prý žije i lyžařský skřítek. Ale o tom třeba zase někdy jindy. Hmyzátkovi vám o něm rozhodně nic nepoví. Jako každý správný hmyz na zimu zalezou, pořádně za sebou zavřou vstupní dveře a ještě je utěsní, aby jimi nefoukalo. A pak už dělají jednu z těch věcí, které děláte v zimě asi i vy – povalují se, cpou se dobrotami, čtou si knížky a hrají hry.

Hmyzátkovi nenápadně vlétli do kabinky lanovky a cestou se začali bavit o tom, že by si rádi nějakou hru zahráli i ten večer a začali se domlouvat, kterou. Měli jich doma opravdu hodně. V té lanovce s nimi jel i malý kluk, který se jmenoval Kryštof. Kašpar se musel usmát, když ho uviděl. Ten kluk totiž před cestou nahoru poohlédl znalecky na stavbu na vrcholu Ještědu, na tu, která slouží jako hotel, restaurace a vysílač v jednom a prohlásil: „To je raketa, ta poletí do nebe.“

Možná právě kvůli němu měl Kašpar celou dobu plnou hlavu vesmíru.

Jenže teď už byl Kryštof o něco chytrější. Rodiče mu asi v restauraci koupili něco dobrého, protože se s Ještědem rozloučil slovy: „To je dům, kde je pan kuchař a ten tam vaří.“

Stejně na něj ale Kašpar, když vystupovali z lanovky, zavolal: „Ahoj, kosmonaute!“ A pak se tomu smál celý zbytek cesty domů. Kryštof se tomu nesmál. Asi proto, že to Kašpar zavolal docela

potichu a ještě navíc v hmyzí řeči, která zní jako moc rychlé lidské mluvení. Kryštof ho samozřejmě neslyšel, a i kdyby ho slyšel, tak by mu nerozuměl.

Kdo jsou to kosmonauti asi víte, ne? To jsou ti lidé, kteří létají raketou do vesmíru. Jenže je to celé nějaké popletené. Víte, že řecké slovo kosmos znamená tento svět? Ale v některých jazycích, třeba i v tom našem, se místo vesmíru může říct i kosmos, tak proto ti kosmonauti. Zní to asi o moc lépe, než kdybychom jim říkali vesmírnauti nebo snad vesmírnisté? Myslím, že obojí zní hrozně. Co myslíš, Kryštofe, kosmonaute?

3. kapitola

„Secesní škola ve městě,“ zasmál se malý šnek pohrdlivě.

Kašpar právě hltal v trávě kapky rosy, když se s ním šnek dal do řeči. Plazil se trávou se svou maminkou a bráškou a Kašpar si říkal, co se mu má takový cvrček co smát. Tedy ne cvrček – šnek malý skoro jako cvrček. Zkrátka prcek.

„Tohle jsou Hmyzátkovi, Serváci, jsou tady noví. S nimi se o takových věcech nebav,“ upozornila ho maminka.

„Ty se jmenuješ Servác?“ zasmál se Kašpar.

„Kdyby mi někdo říkal Kašpařidlo – třeštídlo, nesmál bych se tomu, jak se jiní tvorové jmenují,“ odpověděl šneček.

Kolem prosvištěla na svých bruslích beruška Radanka. „Žádní přistěhovalci do naší školy nechodí, Serváci, nic jim o ní neříkej,“ prohodila mezi řečí.

„Do jaké vaší školy?“ obrátil se za ní Kašpar, jenže beruška už byla pryč a začala dělat další kolečko kolem jedné květiny, na které její rodina chovala mšice. Beruška neodpověděla. Bylo ráno a byl čas na snídani a ji teď mnohem víc zajímala jídlo.

„Ona existuje ještě nějaká jiná škola než ta Somáři?“ zeptal se Kašpar motýla Diviše, který zrovna proletěl kolem.

„Vy somáři si asi myslíte, že jste ti jediní široko daleko, kdo umí číst, že?“ odsekl Diviš trochu nevrle.

„Somáři si myslí, že mají patent na rozum asi proto, že mají továrnu, která vyrábí všechny ty báječné hry, při kterých se toho člověk tolik naučí,“ řekla beruška Radanka. „Jenže Kašparovi tak trochu uniká, že si ty hry kupují i další druhy hmyzu. Nejen somáři.“

„Jsou to xenofobové,“ řekla maminka šnečkovi, „myslí si, že jsou ten nejchytřejší a nejlepší hmyz na světě a z čehokoliv jiného mají strach. Považují se za intelektuály. Nechci, aby ses s takovými jako jsou oni bavil. Ještě tě nakazí tou svou pýchou.“

Tedy Kašpar vůbec netušil, co je to intelektuál nebo xenofob, ale jedním si byl jistý. Tohle znělo nabubřené, pyšné a nebyla v tom ani špetka pokory a úcty. Kašpar nečekal, až se šneci odplazí a raději popolétl o kus dál a znovu se obrátil na Radanku.

„Mohla bys na chvílku přestat bruslit? Rád bych se tě na něco zeptal.“

„Já ti nic neřeknu,“ nedala se Radanka.

„Mám bonbón,“ řekl Kašpar zoufale.

„Vážně?“ zeptala se beruška. „No, škoda, že jsou moji rodiče zubaři.“

„Zubaři?“ podíval se na ni Kašpar podezíravě. Věděl, že hmyz jí buď tak, že něco kouše kusadly, saje, líže nebo že bodá nějaké z těch velkých pomalých tvorů, jakými byla třeba Picka a saje jejich krev, ale neznal jediný hmyz, který by měl opravdové zuby, podobné jako pan Vlasák.

Beruška se rozesmála. „Starý rodinný vtip. Ani bys nevěřil, kdo všechno mi na to už naletěl.“

„Nevíš náhodou, co je to xenofob?“ zeptal se Kašpar prosebně.

„Xenofobie je strach z něčeho cizího, co neznáš. Třeba z hmyzu, který žije v Jablonci,“ odpověděla Radanka důležitě.

„Ty patříš k těm, co věří, že existuje Jablonec?“ zeptal se Diviš Radanky. „Jablonec přece ještě nikdo nikdy neviděl. V muzeu máme jeden jediný archeologický nález, na kterém je napsané: Jablonec nad N. Myšák Coural, který patří mezi přední jazykové odborníky, se domnívá, že slovo 'jablonec' je jen starý název pro takový ten háček, který se píše nad N a některými dalšími písmenky. Třeba Ě, Š, Č, Ř, Ž, nebo Ď. Takže pak existuje ještě jablonec nad E, jablonec nad S, jablonec nad R nebo jablonec nad Z.“

„Tuhle teorii znám,“ přikývla Radanka, „jenomže jsem kdysi zaslechla jednoho psa, který sem přijel na výlet a ten říkal jinému psovi, že je z Jablonce. Coural věří jenom tomu, co je psáno, ale tohle znělo, jako by Jablonec byl opravdové místo.“

„Do Jablonce jezdí tramvaj číslo-,“ zavrtěl Kašpar nechápavě hlavou. Tu větu nedořekl naschvál. „Ne, to číslo vám neřeknu. Povězte mi něco o tom, do jaké školy chodíte vy a já vám povím něco o Jablonci. Je to město kousek od Liberce a kdybyste se někdy prolétli podél silnice, zjistili byste, že tam jsou dokonce nápisy a šipky, které ukazují na to, kde se Jablonec nachází.“

„To není možné,“ podívala se na něho Radanka nevěřičně. „Neříkej mi, že jsi někdy letěl podél silnice. Maminka mi vždycky říkala, že se to nesmí. Prý je to moc nebezpečné.“

„O tomhle se píše v knížce, kterou napsal můj vzdálený příbuzný Rambo Hmyzák, přezdívaný Kovboj.“

„Myslíš Kovboj Hmyzák, přezdívaný Rambo?“ opravila ho Radanka. „Tu knížku jsem si vyprosila k narozeninám. Doufám, že ji dostanu. Je to horká novinka. Jak je možné, že už ji máš?“ nechápala beruška.

„Ty opisy dělá jeden z tatínkových písarů. Vzal jsem si hned první kopii,“ pokrčil Kašpar rameny. (V hmyzí říši evidentně nemají tiskárny a dělají vše postaru. To znamená, že mají písáře, kteří opisují celé svitky – to jsou takové listiny srolované do ruličky. Píší je na malé kousky papíru, který kradou panu Vlasákovi z kanceláře. Takový svitek je pak velice drahý.) Těžko říct, jestli Radanka tu knížku – říkají tomu tak, i když je to vlastně svitek – dostane.

„V té knížce stojí černé na bílém, že u silnice stojí šipka s nápisem Jablonec?“ vrtěl motýl Diviš hlavou. „Myšák Coural omdlí. Sekne to s ním.“

„A my pak budeme mít ve škole lážo plážo,“ usmála se beruška.

„Psaní mě stejně nebaví,“ řekl Diviš. „Pořád píšeme nějaké diktáty. Zato taková vědologie s Věradem, to je mnohem zajímavější předmět.“

„Hele,“ okřikla ho Radanka přátelsky. „Nevykládej tady před tím cizákem nic o naší škole, když jsi ještě neviděl ani kousíček toho slíbeného bonbónu. Kdoví, jestli ho vůbec má.“

„Mám ho,“ řekl Kašpar důrazně. „Ale jedno vám povím. Neznám vás moc dlouho a nikdy jsem si s vámi ještě takhle nepovídál, ale je mi naprosto jasná jedna zásadní věc: Víte věci, která já nevím a já vím věci, nad kterými zase vám zůstává rozum stát. Měli bychom spolupracovat, a to i bez bonbónů. Protože cokoliv jiného je naprosto hloupá xenofobie,“ vytasil se Kašpar s novým slovíčkem.

Beruška si povzdechla. „Bonbón jsem neměla ani nepamatuji.“

„Já ho přinesu,“ řekl Kašpar, „ale úplně z jiného důvodu. Stvrdíme jím naše přátelství.“

„Tak na naše intelektuální přátelství,“ usmál se zeširoka Diviš, když se Kašpar o pár minut později vrátil. Lačně si lízl Kašparova kousku bonbónu a zatvářil se spokojeně. „Jen pro tvou informaci, intelektuál je něco jako vzdělanec a myslitel. Někdo, kdo toho moc a moc ví, hodně o všem přemýšlí a občas o tom píše i nesnesitelně nudné knížky.“

„Jedna taková knížka je v knihovně. Myšák Coural ji ukradl přímo v kanceláři ještědského hotelu,“ doplnila ho Radanka. „Jmenuje se Návod na obsluhu tiskárny a já osobně si horší a intelektuálnější čtení neumím představit.“

„Takže vy se mi snažíte naznačit, že někde tady existuje něco jako muzeum, knihovna a škola pro jiné druhy hmyzu, než jsou somáři, a já o tom neměl ani páru nad hrcem?“ shrnul Kašpar to, co se během jejich rozhovoru dozvěděl.

„Myslím, že když o něčem nemáš ani tušení, říká se: já o tom neměl ani páru,“ namítl motýl Diviš.

„Taky si myslím,“ řekla Radanka. „Neříká se náhodou, že se něco rozplynulo jako pára nad hrcem?“

„Hele, neodbíhej od tématu, ty intelektuálko,“ dobíral si ji Kašpar. „Raději mi řekni, kde je tady hmyzí škola.“

„Není to jen hmyzí škola,“ řekla beruška a na okamžik se tajuplně odmlčela. „Je to škola pro všechny tvory, kteří žijí na Ještědu.“

Kašpar se na ni nechápavě podíval. „Nechceš tím říct, že tam chodí i ptáci? Vždyť ti nás žerou! Jaká jiná zvířata by mohla chodit s hmyzem do školy?“

„Ona neřekla pro zvířata, ale pro tvory,“ namítl Diviš. „A myslím, že to spojení na Ještědu je dost zavádějící a matoucí. Měla říct spíš pod Ještědem.“

„Kde je ta škola?“ zopakoval Kašpar netrpělivě svoji otázku.

„V Dračí sluji,“ odpověděli Radanka a Diviš téměř zároveň.